

Poesia

Una casa immensa

Anna Ballbona

El títol del nou poemari de Rosa Igartua (Llerona, les Franqueses, 1966), després de 12 anys de silenci, *Casa*, pot semblar innocu. Però ben lluny d'això, la *Casa* ens trasllada la nuesa, el treball a consciència dels versos, de la paraula, perquè comprimeixin un gavadal d'imatges i reflexions d'una grapa indefugible. Format per 33 poemes, el llibre té estances diverses i acolorides, sorprenents, on caben una bona colla de versos potentíssims. La *Casa* fa arrels en una força tel·lúrica, en referències al món de pagès, a les patates d'aquell any, en el paisatge de l'entorn, immediat, el cel... per aixecar un gran poemari que s'erigeix, ben dreçat, com una exploració constant i una interpel·lació a l'altre.

En el pròleg, el crític Sam Abrams destaca, amb encert, "l'alta concentració expressiva i conceptual", que fa que l'autora digui "exactament el que volia dir". Res no hi és sobrer. Tampoc no hi falta cap decoració. El primer poema, a la llinda d'entrada, és tota una declaració d'intencions i una invitació a recórrer les estances àmplies i alhora d'una elevada densitat. L'autora se serveix d'elements propers, quotidians, alguns rurals, que trasmuda poèticament sense fer-ne un ús tòpic, redoblant-ne el sentit i l'autenticitat. "Quan l'obscuritat no és pronunciable, / la bogeria és l'àpat dels lúcids. / El temps / madura a la boca". En la segona part explícita aquesta recerca, el procés d'autoconsciència que travessa el poemari, mereixedor del darrer premi Ciutat de Terrassa Agustí Bartra de poesia: "Escriu. / Escriu allò que no pot dir".

Un dels poemes que millor traspua la capacitat d'impacte, aquesta martellada poètica que etziba Igartua, és aquest: "Parlàvem de poesia / i vas dir-me: cava sempre. / I cava. / Cava / perquè no puc parar de cavar. / Cava per viure". Després, més endavant, trobarà un altre poema que li és paral·lel: "Voldria llevar l'àncora / i llençar-me a mar oberta / però només sé cavar". Extraordinari. Senzill i contundent.

El jo poètic saltironeja amb enginy al llarg del poemari per entaular un diàleg amb els avis i els fills, amb els morts i els records, l'oblit i les sensacions, les fiblades de la memòria, els mots que ens han llegat. Moltes veus que s'entrellacen, lirisme d'alt voltatge el que se'ns ofereix. "Ell (l'avi), allà on sigui, cus. / Jo nedo. / En recullo el fil. / Busco la xarxa. / Una paraula". La contemplació hi és present com a acte que mena al coneixement, sempre amb una precisió d'estilet, afinada. "Sèiem a tallar patates. / Donar polpa i temps a cada grill / feia del rebuig d'un any. Amb uns versos "cantoners" –per batejar-los així, seguint l'estructura de la casa– la poeta orquestra el pas delicat d'una part a la següent, d'una estança a l'altra.

Igartua és capaç d'aixecar imatges d'un gran força, sorgides d'una mirada personalíssima, com aquella en què "un s'ajeu / amb la sabata a l'orella / i escolta l'eco / de les seves passes". La crueta d'alguns versos li fa encaçar el millor Màrius Sampere, un dels grans de la poesia catalana, com mostra el poema final, entre sentenciatiu i aforístic: "La solitud / no és un indret deshabitat. / Vius i morts m'hi esperen". *

El poni roig
 Autor: **John Steinbeck**
 Traducció: **Joaquim Mallafrè**
 Editorial: **Viena**
Barcelona, 2011
 Pàgines: **148**
 Preu: **16,90 euros**

El narrador nord-americà
John Steinbeck AP

que tenia– queda compensada amb el naixement del poltre de la tercera història. Però és un naixement que porta cua, i que no es pot sostreure, tampoc, a un ròssec de dolor. En l'últim relat, apareix l'avi del nen, per quedar-se quinze dies al ranxo. Tots els bons sentiments tenen la seva part de protagonisme en aquesta novel·la, obrint-se pas entremig de la llum i la foscor del món.

Sobre la traducció: imaginem que som capaços de llegir aquestes pàgines sense fer gaire cas de les inequívokes referències locals i temporals. Llavors un pot arribar a tenir la sensació que aquest és un llibre que s'ha escrit originàriament en la nostra llengua. La traducció de Joaquim Mallafrè– escrupolosa, matisada– és, senzillament, modèlica. Traslada amb una precisió emocionant les descripcions de l'univers de John Steinbeck al català (i quin català!). L'home del segon relat, posem per cas, "tenia una cara fosca com la carn de bou seca". Magnífica. *

El periodista Eloi Vila publica una novel·la després de l'èxit que va tenir amb 'L'any del Senyor'

GABRIEL MASSANA

màfia i sofisticades entre els capos del diner negre. L'atmosfera literària de la narració és plenament adequada als temps convulsos que vivim.

Una paraula de més és un altre gra de sorra que s'afegeix a la diversitat i riquesa de la novel·la negra catalana i en català. Unes narracions que ja van tenir prou pes en els temps de Manuel de Pedrolo, que van reeixir amb Jaume Fuster i que des de l'inici de segle XXI s'han estès amb almenys dotze escriptors de vàlua que la conreen sense prejudicis. Si és el gènere de moda dels països del nord d'Europa, cultes i admirats, però amb clavegueres asfixiants, també ho pot ser en una societat com la nostra, on també baixen prou putrefactes les escòries de la delinqüència dels miserables i poderosos. *

Casa
 Autora: **Rosa Igartua**
 Editorial:
Pagès Editors
Lleida, 2011
 Pàgines: **96**
 Preu: **12 euros**

ra

Una paraula de més
 Autor: **Eloi Vila**
 Editorial: **Alisis**
Barcelona, 2011
 Pàgines: **311**
 Preu: **17 euros**

